

۲۰۷۵۴۵۰

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نحوہ اقامہ دعاوی خانوادگی در مراجع قضایی

جلد اول

مؤلف:

غلامعلی مہری

کارشناس ارشد حقوق خصوصی

و

مشاور حقوقی خانواده

سرشناسه	مهری، غلامعلی، ۱۳۴۷
عنوان قراردادی	ایران. قوانین و احکام Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	نحوه اقامه دعاوی خانوادگی در مراجع قضایی / مولف غلامعلی مهری.
مشخصات نشر	تهران، کتاب آوا، ۱۳۹۸
مشخصات ظاهری	۲۵۶ ص
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۳۴۶-۵۵۱-۰
وضعیت فهرست نویسی	فیا
موضوع	حقوق خانواده -- ایران -- دعاوی
موضوع	حقوق خانواده -- ایران -- دعاوی Domestic relations -- Iran -- Cases
موضوع	اقامه دعا -- ایران -- Iran Actions and defenses --
رده بندی کنگ	KMH۵۴۰
رده بندی یویی	۵۵۰/۵۰۲/۳۴۶
شماره کتابشناسی ملی	۶۰۰۸۱۹۱

نحوه اقامه دعاوی خانوادگی

در مراجع قضایی

(جلد اول)

انتشارات کتاب آوا

مولف:	غلامعلی مهری
ناشر:	کتاب آوا
نوبت چاپ:	اول - زمستان ۱۳۹۸
شمارگان:	۱۰۰ نسخه
قیمت:	۴۴۰۰۰ تومان
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۳۴۶-۵۵۱-۰

نشانی دفتر مرکزی: انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، بن بست حقیقت، پلاک ۲، طاقچه ۲، واحد ۴

شماره های تماس: ۶۶۹۷۴۶۴۵ | ۶۶۹۷۴۱۳۰ | ۶۶۴۰۷۹۹۳ | دورنگار: ۶۶۴۰۷۹۹۰

www.avabook.com avabook_kazemi@yahoo.com

فروشگاه کتاب آوا: اسلام شهر، خیابان صیاد شیرازی (خیابان دانشگاه) جنب فرمانداری

تلفن: ۵۶۳۵۴۶۵۱

هرگونه تکثیر این اثر از طریق ارسال یا بارگذاری فایل الکترونیکی، یا چاپ و نشر کاغذی آن بدون مجوز ناشر، به هر شکل، اعم از فایل، سی دی، افست، پرسوگراف فتوکپی، زیراکس یا وسایل مشابه، به صورت متن کامل یا صفحاتی از آن، تحت هر نام اعم از کتاب، راهنما، جزوه، یا وسیله کمک آموزشی، در فضای واقعی یا مجازی، و همچنین توزیع، فروش، عرضه یا ارسال اثری که بدون مجوز ناشر تولید شده، موجب پیگرد قانونی است.

فهرست مطالب

۱۱	 مقدمه
۱۵	 فصل نخست فسخ نکاح و اقامه دعوی از طرف زوجین
۱۵	 ۱-۱ تعریف و مبای فسخ
۱۵	 ۱-۱-۱ تعریف انفساح و فسخ و تفاوت آنها
۱۷	 ۱-۱-۲ مبای فسخ نکاح
۱۹	 ۱-۱-۳ شرط خیار فسخ در عقد نکاح
۲۱	 ۲-۱ ماهیت فسخ نکاح
۲۱	 ۱-۲-۱ تفاوت بطلان و فسخ نکاح
۲۳	 ۲-۲-۱ تفاوت فسخ نکاح با سایر فسخ‌ها
۲۴	 ۲-۲-۳ وجوه اشتراک و افتراق فسخ نکاح و طلاق
۲۴	 ۱-۳-۲-۱ وجوه اشتراک
۲۴	 ۲-۳-۲-۱ وجوه اختلاف
۲۶	 ۵-۲-۱ ماهیت و شرایط وقوع فسخ
۲۷	 ۶-۲-۱ بررسی چند مسئله
۳۲	 ۳-۱ موجبات فسخ نکاح
۳۳	 ۱-۳-۱ فسخ به جهت عیب
۳۳	 ۱-۱-۳-۱ عیب مشترک
۳۴	 ۲-۱-۳-۱ عیوب مختص
۳۴	 ۱-۲-۱-۳-۱ عیوب مختص به مرد
۳۵	 ۱-۲-۱-۳-۱ عیوب مختص به زن

- ۳۶-۱-۳-۱-۲-۲-۱-۲-۱ مقطوع بودن آلت تناسلی (جب).....
- ۳۷-۱-۳-۱-۲-۱-۳-۱ عنن.....
- ۳۸-۱-۳-۱-۳-۱ عیوب مختص زن.....
- ۳۸-۱-۳-۱-۳-۱ قَرَن.....
- ۳۹-۱-۳-۱-۳-۲ جُذام.....
- ۳۹-۱-۳-۱-۳-۳ بَرَص.....
- ۴۰-۱-۳-۱-۳-۴ اقضاء.....
- ۴۱-۱-۳-۱-۳-۵ زمین گیری.....
- ۴۱-۱-۳-۱-۳-۶ نابینایی از هر دو چشم.....
- ۴۲-۱-۴-۱-۱ فسخ نکاح به واسطه بیماری‌های جدید.....
- ۴۳-۱-۴-۱-۱ بیماری‌های مقاربتی.....
- ۴۳-۱-۴-۱-۱ ایدز.....
- ۴۵-۱-۴-۱-۲ سیفلیس.....
- ۴۶-۱-۴-۱-۳ هپاتیت.....
- ۴۶-۱-۴-۱-۴ سوزاک.....
- ۴۷-۱-۴-۲ بیماری‌های غیرمقاربتی.....
- ۴۷-۱-۴-۲-۱ بیماری‌های روانی.....
- ۴۸-۱-۴-۲-۱-۱ افسردگی.....
- ۴۸-۱-۴-۲-۱-۲ ترس.....
- ۴۹-۱-۴-۲-۱-۳ بدگمانی.....
- ۴۹-۱-۴-۲-۱-۴ وسواس.....
- ۴۹-۱-۴-۲-۱-۵ عصبانیت.....
- ۵۰-۱-۴-۲-۲ صرع.....
- ۵۱-۱-۴-۲-۳ ام اس.....
- ۵۲-۱-۵-۱ تدلیس و تخلف از شرط صفت.....
- ۵۲-۱-۵-۱-۱ تعریف تدلیس و بررسی خصوصیات آن.....
- ۵۲-۱-۵-۱-۱-۱ بررسی رابطه خیار تدلیس و تخلف از شرط صفت.....

۵۳.....	۱-۵-۲ مقایسه موجبات خیار عیب و تدلیس
۵۳.....	۱-۵-۳ تعریف تدلیس و اثر قانونی آن
۵۴.....	۱-۵-۴ اقسام عملیات فریبنده در تدلیس
۵۶.....	۱-۵-۵ ارکان تدلیس و شرایط تأثیر آن
۵۶.....	۱-۵-۱-۱ ارکان تشکیل دهنده تدلیس
۵۷.....	۱-۵-۲-۱ شرایط تدلیس
۵۸.....	۱-۵-۶ بررسی تدلیس شخص ثالث
۵۹.....	۱-۵-۷ جمع شدن تدلیس و عیوب موجب فسخ نکاح
۶۰.....	۱-۵-۲ بررسی تخلف از شرط صفت
۶۲.....	۱-۶ اعمال خیار فسخ و آثار آن
۶۲.....	۱-۶-۱ چگونگی اعمال خیار فسخ
۶۲.....	۱-۶-۱-۱ اعمال خیار فسخ تا قبل از انحلال نکاح ممکن است
۶۴.....	۱-۶-۲ خیار فسخ با اثر محل فسخ
۶۴.....	۱-۶-۳ فسخ نکاح یک عمل حقوقی است
۶۵.....	۱-۶-۲ بررسی فوریت خیار فسخ
۶۵.....	۱-۶-۲-۱ خیار فسخ فوری است
۶۷.....	۱-۶-۲-۲ سقوط خیار فسخ
۶۷.....	۱-۶-۲-۳ جهل به حکم خیار و جهل به قدرت آن
۶۸.....	۱-۶-۲-۳-۱ جاهل به حکم خیار
۶۸.....	۱-۶-۲-۳-۲ جاهل به فوریت خیار
۶۹.....	۱-۶-۳ بررسی مهر زوجه و خسارات ناشی از تدلیس
۶۹.....	۱-۶-۳-۱ وضعیت مهر زوجه در فسخ نکاح
۶۹.....	۱-۶-۳-۱-۱ مهر در مورد فسخ نکاح قبل از نزدیکی
۷۰.....	۱-۶-۳-۱-۲ مهر در مورد فسخ نکاح بعد از نزدیکی
۷۱.....	۱-۶-۳-۲ خسارت ناشی از تخلف وصف و تدلیس
۷۴.....	۱-۶-۴ بررسی نفقه و عده زوجه در فسخ نکاح
۷۴.....	۱-۶-۴-۱ عده زوجه در فسخ نکاح

۷۴.....	۱-۱-۴-۶-۱ مبنای مشترک عده فسخ نکاح و عده طلاق.....
۷۴.....	۱-۱-۴-۶-۲ تفاوت عده فسخ نکاح و عده طلاق.....
۷۵.....	۱-۱-۴-۳ بررسی مواد راجع به عده فسخ نکاح.....
۷۵.....	۱-۱-۴-۲ نفقه زن در مدت فسخ نکاح.....
۷۷.....	۱-۱-۴-۳ فسخ نکاح در زمان عده رجعی.....
۷۹.....	۱-۵-۶-۵ نحوه اقامه دعوی در محاکم قضایی.....
۷۹.....	۱-۵-۴-۱ نحوه تقدیم دادخواست در دادگاه صلاحیتدار.....
۸۱.....	۱-۶-۲ قانون حاکم به دعاوی خانوادگی اقلیت‌های مذهبی.....
۸۲.....	۱-۵-۶-۳ مسئله‌لیت مدنی و کیفری مُدّلس.....
۸۵.....	۱-۷-۱ فسخ نکاح در روی قضایی.....
۸۵.....	۱-۷-۱ نمونه دادخواست‌ها در خصوص فسخ نکاح.....
۹۶.....	۱-۷-۲ نمونه آرا در خصوص فسخ نکاح.....
۱۰۹.....	فصل دوم طلاق و اقامه دعوی از طرف زوجین
۱۰۹.....	۱-۲ طلاق و اقسام آن از نظر حقوقی.....
۱۱۰.....	۱-۱-۲ طلاق بائن.....
۱۱۱.....	۱-۱-۲-۱ طلاق خلع.....
۱۱۲.....	۱-۱-۲-۲ طلاق مہارات.....
۱۱۳.....	۱-۲ طلاق رجعی.....
۱۱۳.....	۱-۲-۳ طلاق غیر قضایی.....
۱۱۴.....	۱-۲-۴ طلاق قضایی.....
۱۱۴.....	۲-۲ علل و عوامل وقوع طلاق در بین زوجین.....
۱۱۴.....	۱-۲-۲ عوامل فردی موثر در بروز طلاق.....
۱۱۶.....	۱-۲-۲-۱ پوشش و آرایش.....
۱۱۶.....	۱-۲-۲-۲ عدم تمکین.....
۱۱۹.....	۱-۲-۳ نازایی.....
۱۱۹.....	۱-۲-۳-۴ طول دوران نامزدی.....

۱۲۰	۵-۱-۲-۲ عدم تفاهم اخلاقی
۱۲۲	۶-۱-۲-۲ عدم سازگاری زن و شوهر
۱۲۳	۷-۱-۲-۲ خلق و خوی نامناسب زوجین
۱۲۴	۸-۱-۲-۲ ازدواج بر مبنای احساسات و هوی و هوس
۱۲۴	۹-۱-۲-۲ رفتارهای ناروا
۱۲۵	۱۰-۱-۲-۲ سنین کم ازدواج
۱۲۶	۱۱-۱-۲-۲ خودفریبی
۱۲۶	۱۱-۱-۲-۲ درخواستی
۱۲۷	۱۱-۱-۲-۲ اختلاف سنی بین زوجین
۱۲۸	۱۴-۱-۲-۲ اعتد
۱۲۹	۱۵-۱-۲-۲ ضعف ریافتن دانی اخلاقی زن و شوهر
۱۳۰	۱۶-۱-۲-۲ بدبینی
۱۳۰	۱۷-۱-۲-۲ عدم ابراز علاقه زن و شوهر ب یکدیگر
۱۳۱	۱۸-۱-۲-۲ ناخشنودی از روابط جنسی
۱۳۱	۱۹-۱-۲-۲ عدم گذشت و بردباری
۱۳۱	۲۰-۱-۲-۲ سردی روابط زوجین
۱۳۲	۲۱-۱-۲-۲ مشکلات شدید شخصیتی و روانی
۱۳۳	۲۲-۱-۲-۲ عدم بلوغ عاطفی و فکری
۱۳۳	۲۳-۱-۲-۲ خیانت
۱۳۴	۲۴-۱-۲-۲ رشد ازدواج‌های عاشقانه و احساسی
۱۳۴	۲۵-۱-۲-۲ تغییر در قوانین مربوط به طلاق
۱۳۵	۲۶-۱-۲-۲ عدم توانایی حل اختلاف
۱۳۶	۲-۲-۲ عوامل اقتصادی موثر در بروز طلاق
۱۳۷	۱-۲-۲-۲ بیکاری
۱۳۷	۲-۲-۲-۲ ناهماهنگی طبقاتی
۱۳۸	۳-۲-۲-۲ ثروت‌های بادآورده
۱۳۸	۴-۲-۲-۲ استقلال اقتصادی زنان

۱۳۹.....	۲-۲-۵ سخت گیری در نفقه
۱۴.....	۲-۲-۶ مهریه
۱۴.....	۲-۲-۷ کمبود مسکن
۱۴.۱.....	۲-۲-۳ عوامل فرهنگی موثر در بروز طلاق
۱۴.۱.....	۲-۲-۱ عقیده مذهبی و میزان پایبندی به آن
۱۴.۱.....	۲-۲-۲ اختلاف سطح تحصیلات زوجین
۱۴.۲.....	۲-۲-۳ معیارهای ازدواج و تأثیر آن در طلاق
۱۴.۲.....	۲-۳-۱ کاهش اعتقادات مذهبی در خانواده‌ها
۱۴.۳.....	۲-۳-۵ عدم همخوانی زمینه‌های فرهنگی و اجتماعی
۱۴.۳.....	۲-۲-۴ عوامل اجتماعی موثر در بروز طلاق
۱۴.۴.....	۲-۲-۱ از واجبات، تعلیلی
۱۴.۴.....	۲-۲-۲ دخالت‌های طراف
۱۴.۵.....	۲-۲-۳ تجمل گرایی
۱۴.۵.....	۲-۲-۴ جنسیت فرزندان
۱۴.۵.....	۲-۲-۵ نکاح موقت (صیغه)
۱۴.۷.....	۲-۲-۶ دوستان ناباب
۱۴.۸.....	۲-۳ طلاق و درخواست آن از طرف زوج
۱۴.۹.....	۲-۴ درخواست طلاق از طرف زوجه
۱۵.....	۲-۴-۱ عسر و حرج
۱۵.۶.....	۲-۴-۲ غیبت شوهر بیش از چهار سال
۱۵.۷.....	۲-۴-۳ خودداری یا عجز شوهر از دادن نفقه
۱۵.۸.....	۲-۴-۴ وکالت زن در طلاق
۱۵.۹.....	۲-۵ نمونه دادخواست‌های طلاق از طرف زوج و زوجه
۱۵.۹.....	۲-۵-۱ دادخواست شماره (۱)
۱۶.۴.....	۲-۵-۲ دادخواست شماره (۲)
۱۶.۸.....	۲-۵-۳ دادخواست شماره (۳)
۱۶.۹.....	۲-۵-۴ دادخواست شماره (۴)

۱۷۰.....	۲-۶ نمونه آرای صادره در خصوص طلاق از محاکم قضایی
۱۷۰.....	۲-۶-۱ نمونه
۱۷۱.....	فرم‌های طلاق
۱۷۲.....	۲-۶-۲ نمونه رأی طلاق حسب خواسته زوج (شوهر)
۱۷۲.....	۲-۶-۲ نمونه پرونده طلاق به درخواست زوجه
۱۷۶.....	۲-۶-۳ نمونه رأی اجرت‌المثل ایام زناشویی
۱۷۷.....	۲-۶-۴ نمونه رأی اجرت‌المثل ایام زوجیت
۱۷۸.....	۲-۶-۵ نمونه رأی منع زوجه از اشتغال به کار
۱۷۹.....	۲-۶-۶ نمونه رأی مطالبه نفقه فرزند
۱۸۱.....	۲-۶-۷ نوع طلاق ناشی از ر و حرج زوجه
فصل دوم: اجرای اسناد رسمی و دادگاه خانواده	
۱۸۷.....	۳-۱-۱ مهریه
۱۸۸.....	۳-۱-۲ انواع مهریه و شرایط مربوط به آنها
۱۸۸.....	۳-۱-۳-۱ مهرالمسمی، شرایط و مقدار آن
۱۹۱.....	۳-۱-۳-۲ مهرالسنه و مقدار آن به قیمت روز
۱۹۱.....	۳-۱-۳-۳ مهرالمثل
۱۹۲.....	۳-۱-۳-۴ مهرالمتعه
۱۹۳.....	۳-۱-۳ اجرایه
۱۹۴.....	۳-۱-۴ سند لازم‌الاجرا
۱۹۸.....	۳-۱-۵ ازدواج دائم و موقت
۲۰۱.....	۳-۱-۶ دادخواست
۲۰۴.....	۳-۱-۷ تأمین خواسته
۲۰۷.....	۳-۱-۸ ابلاغ اوراق قضایی
۲۰۹.....	۳-۱-۹ بازداشت اموال
۲۱۱.....	۳-۲ آشنایی با تشکیلات اجرای اسناد رسمی و دادگاه خانواده
۲۱۱.....	۳-۲-۱ اداره اجرای اسناد رسمی و مراجع رسیدگی شکایات راجع به طرز عملیات اجرایی

مقدمه

عقد ازدواج، بریدی را بین زوجین برقرار می‌سازد اما گاهی به دلایلی این رشته پیوند گسسته می‌شود. در قانون این گسستن ممکن است با طلاق یا فسخ نکاح صورت گیرد. زوج و زوجه به واسطه فسخ یا طلاق، عقد نکاح را منحل می‌کنند؛ طبق ماده ۱۱۳۳ قانون مدنی، مرد هر وقت که بخواهد می‌تواند زنش را طلاق دهد و این حکم مبتنی بر فقه اسلام است که اصولاً اختیار طلاق را به دست مرد سپرده است. از سویی مقتضیات زمان ایجاب می‌کند که محدودیت‌هایی نیز برای این اختیار در نظر گرفته شود. بنابراین به موجب قانون حمایت خانواده، صدور گواهی عدم امکان سازش برای طلاق لازم شمرده شد. به موجب این قانون، مرد رأساً نمی‌تواند طلاق دادن همسر خود اقدام نماید. بنابراین حداقل تا وقتی که گواهی عدم سازش از سوی دادگاه صادر گردد، محدودیت‌هایی بر اراده مطلق و نامحدود او در امر طلاق است. همچنین قانون مدنی در مواد ۱۰۱۱، ۱۱۲۹ و ۱۱۳۰ شرایط طلاق گرفتن را تا حدودی تعدیل می‌کند.

ماده ۱۱۱۹ قانون مدنی نیز به وکالت در طلاق اشاره دارد. در این ماده مقرر است: «طرفین عقد ازدواج می‌توانند هر شرطی که مخالف با مقتضای عقد مزبور نباشد در ضمن عقد ازدواج، به عقد لازم دیگر بنمایند مثل اینکه شرط شود هر گاه شوهر زن دیگر بگیرد، یا در مدت معینی غایب شود یا ترک انفاق نماید و یا بر علیه حیات زن سوء قصد کند و یا سوء رفتاری نماید که زندگانی آنها با یکدیگر غیر قابل تحمل شود، زن وکیل و وکیل در توکیل باشد که پس از اثبات تحقق شرط در محکمه و صدور حکم نهایی خود را مطلقه سازد». در این ماده قانون مدنی با درج عبارت «هر شرطی که مخالف با مقتضای عقد نکاح نباشد»، درج هر گونه شرط را در ضمن عقد نکاح، جایز شمرده؛ مگر اینکه خلاف مقتضای عقد نکاح باشد.

بررسی مواد قانون مدنی در باب فسخ نکاح بیانگر آن است که قانون‌گذار به منظور استحکام بنیان خانواده و همچنین تأمین سلامت اراده زوجین، نکاح را صرفاً در مورد عیوب جسمانی، تدلیس و تخلف از شرط صفت، قابل فسخ اعلام کرده است.

قانون مدنی به پیروی از نظر مشهور فقهای امامیه در مواد ۱۱۲۲ تا ۱۲۳۲ قانون مدنی به ذکر پاره‌ای از عیوب پرداخته و وجود هر یک از آنها را در یکی از زوجین سبب حق فسخ طرف مقابل دانسته است. برخی از عیوب مانند جنون میان زن و مرد مشترک است که وجود آن در هر یک از زوجین، موجب ایجاد حق فسخ برای طرف مقابل خواهد بود با این تفاوت که اگر جنون مرد بعد از عقد هم حادث شود، حق فسخ نکاح را دارد (۱۱۲۵ قانون مدنی)، در حالی که جنون زن در صورتی برای مرد ایجاد فسخ نمی‌کند. نگاه انعقاد عقد و پیش از آن وجود داشته باشد. (۱۲۲۴ قانون مدنی)

برخی دیگر از عیوب نیز به عنوان عیوب اختصاصی زن و مرد معرفی شده است؛ مانند عنن، خصاء و جب که از عیوب مختص مردان به شمار می‌آید و جذام و برص، زمین‌گیری، ناپینایی از هر دو چشم، قرن و افشاء که از عیوب مختص زنان تلقی می‌شود (۱۱۲۱ و ۱۱۲۳ قانون مدنی).

افزون بر اختیار عیب، دو اختیار دیگر نیز در قانون پیش‌بینی شده که عبارتند از اختیار تدلیس و اختیار تخلف از شرط. البته در قانون مدنی، نامی از این برده نشده و عملاً هر دو این اختیارات ذیل ماده ۱۱۲۸ قانون مدنی این گونه آمده‌اند: «هر گاه در یکی از طرفین صفت خاصی شرط شده و بعد از عقد معلوم شود که طرف مذکور فاقد وصف مقصود بود، برای طرف مقابل حق فسخ خواهد بود. خواه وصف مذکور در عقد تصریح شده یا عقد مثبثاً بر آن واقع شده باشد».

مثلاً برای مردی، موضوع بکارت یکی از خصوصیات مهم در همسر آینده‌اش باشد و به همین دلیل به خواستگاری دختری برود و دختر با «فریبکاری» وانمود کند که باکره است، در حالی که در واقع این گونه نباشد. چنین امری پس از اثبات، به مرد این اختیار را می‌دهد که عقد نکاح را فسخ کند. حال برای روشن شدن تعریف اختیار «تخلف از شرط صفت» از همین مثال استفاده می‌کنیم. به فرض برای مردی وجود بکارت، از خصوصیات مهم همسر آینده‌اش باشد و با این تصور که دختر باکره است و تمامی شواهد و قرائن نیز دال بر آن است، به خواستگاری همسر آینده‌اش برود و ازدواج صورت گیرد. اما پس از ازدواج متوجه شود همسرش باکره نبوده، این امر در حالی است که زن هیچ گونه عملی برای فریب دادن مرد انجام نداده و در واقع تصور مرد نادرست بوده و وضعی که به زعم وی

مبنای عقد قرار گرفته، در همسرش وجود نداشته است. بنابراین تفاوت این دو خیار تدلیس و تخلف از شرط صفت، در مسأله فریبکاری است. اما در عمل مبنای هر دو، وصفی است که مبنای توافق (عملی یا ضمنی) طرفین بوده که در طرف دیگر موجود نیست. یکی به دلیل سوءبرداشت است و دیگری به دلیل فریبکاری و در نهایت هر دو این صورت‌ها امکان فسخ را برای طرف دیگر فراهم می‌آورند.